

**PROFESORA KĀRĻA DIŠLERA
XXVIII KONSTITUCIONĀLO TIESĪBU TIESAS PROCESA
IZSPĒLES KĀZUSS**

I

[A] Kāzusā minētie fakti, personas un notikumi ir izdomāti. Jebkāda apstākļu sakritība ir absolūti nejauša.

[B] Kāzusa uzdevumā minētās likuma normas un uz to pamata izdotie Ministru kabineta [turpmāk – **MK**] noteikumi ir izdomāti. Taču citādi kāzuss ir balstīts uz tā publicēšanas brīdī spēkā esošajām Latvijas, Eiropas Savienības un starptautiskajām tiesību normām. Ja pēc kāzusa publicēšanas mainās kādas tiesību nozares normatīvais regulējums, tajā skaitā normatīvais akts vai akti zaudē spēku vai tiek grozīti, tiek pieņemts vai stājas spēkā jauns normatīvais akts vai akti, šīs izmaiņas izspēles dalībniekiem nav jāņem vērā.

Ja pēc kāzusa publicēšanas nacionāla vai starptautiska tiesa vai tām pielīdzināma institūcija (piemēram, Latvijas Republikas Satversmes tiesa, Eiropas Savienības Tiesa, Eiropas Cilvēktiesību tiesa, ANO Cilvēktiesību komiteja vai citu valstu konstitucionālā, augstākā vai cita tiesa) dod autoritatīvu kādas tiesību normas problēmas skaidrojumu, tad šāds skaidrojums var tikt izmantots.

[C] Kāzusā aprakstītie viedokļi skaidro un raksturo pieteikuma iesniedzēju un institūciju, kas izdevušas apstrīdētās normas, pozīcijas. Izspēles dalībnieku juridiskajai analīzei nav pilnībā jāsakrīt ar kāzusā aprakstītajiem pušu viedokļiem. Izspēles dalībniekiem ir jāievēro kāzusā minētie fakti un prasījuma robežas, savukārt argumentācijas izvēlē viņi var darboties relatīvi brīvi.

[D] Pārstāvēt apstrīdēto normu izdevējus, vienā atbildē secīgi ir jāsniedz atbilde gan par Saeimas, gan MK pozīciju tiesvedībā.

II

1. Latvijā turpinās diskusijas par dabas resursu izmantošanas pieļaujamību valsts ekonomiskās situācijas uzlabošanai, uzņēmējdarbības sekmēšanai, samērojot to ar dabas aizsardzības, personas pamattiesību uz dzīvi labvēlīgā vidē un valsts ilgtspējas prasībām. Gan uzņēmējiem, gan dabas draugiem ir plašs atbalsts sabiedrībā un medijos, kā arī spēcīgi lobīji likumdošanas procesā. Ik pa laikam masu mediji atspoguļo asas diskusijas gan Saeimā, gan dažādos forumos, kurās tostarp tiek piesauktas Latvijas iedzīvotāju kopīgās intereses. Taču piesauktās intereses nav vienveidīgas, jo no vienas puses vērtējama ekonomiskā pārticība, turība, bet no otras – strauji rūkošo dabas bagātību saglabāšana. Arī Satversmes tiesa jau ir skatījusi lietas, kurās vērtētas personas pamattiesības uz īpašumu pret pamattiesībām dzīvot labvēlīgā vidē.

2. 2025.gada 6.jūnijā Saeima pēc Zemnieku partijas priekšlikuma pieņēma grozījumus Zvejniecības likumā, pievienojot tā 1.pantam 8.¹ punktu: “tradicionālā rūpnieciskā piekrastes zveja – darbība nolūkā iegūt zivis, izmantojot tradicionālus rūpnieciskus zvejas rīkus;”

Grozījums tika pieņemts ar mērķi atbalstīt piejūras apdzīvoto vietu piekrastes zvejniekus, lai viņi sekmīgi turpinātu savu saimniecisko darbību un nebankrotētu dažādu zvejas ierobežojumu dēļ, kuri noteikti gan Latvijas tiesību normās, gan ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem. Likumprojekta anotācijā minēts, ka piekrastes zveja ar tradicionāliem zvejas rīkiem ir Latvijas tautsaimniecībai raksturīga, tradicionāla nodarbošanās un līdz ar to uzskatāma par nemateriālās kultūras mantojumu. Tā ir cieši saistīta ar latvisko dzīvesziņu, kuras vērtību uzsver arī Satversmes ievads. Lai šo atbalstu regulētu detalizētāk, Zvejniecības likumā tika pieņemts arī 6.¹ pants “Par piekrastes zvejas tiesībām ar tradicionāliem zvejas rīkiem”, kurš noteica:

“Piekrastes zvejas tiesību ar tradicionāliem zvejas rīkiem īstenošanas kārtību nosaka Ministru kabinets, piešķirot ekskluzīvas tiesības piekrastes viensētu, ciematu un pilsētu zvejniekiem piekrastes zvejniecībā, ja viņi nozveju veiks ar tradicionālajiem tīkliem.”

3. Jau likumdošanas procesā pret projektu iebilda Zaļo partija, jo saprata, ka rezultātā piekrastes zveja tiks atļauta, pārkāpjot pastāvošos liegumus. Turklāt

likumdošanas debatēs Zaļo partija uzsvēra, ka MK ar Zvejniecības likuma 6.¹ pantu tiek dots pārāk plašs pilnvarojums. Taču viņu iebildumi netika ņemti vērā.

4. Pēc tam, kad likuma grozījumi tika pieņemti un Valsts prezidents tos 2025.gada 19.jūnijā izsludināja, Saeimas Zaļo partijas 6 deputāti, kuriem pievienojās 6 Sociāldemokrātu partijas deputāti un 8 ārpus frakcijām esoši deputāti, sagatavoja pieteikumu Satversmes tiesai, kurā pamatoja, ka grozījumi Zvejniecības likumā, proti, tam pievienotie 1.panta 8.¹ punkts un 6.¹ pants neatbilst Satversmes 91., 105. un 115.pantam. Neatbilstība Satversmes 91.pantā noteiktajam vienlīdzības principam tika pamatota ar to, ka atsevišķi zvejnieki pēc dzīvesvietas principa (pozitīvā diskriminācija) ar grozījumiem Zvejniecības likumā tiek nostādīti privilēģētā situācijā Satversmes 105. pantā noteikto īpašuma tiesību kontekstā. Proti, viņi iegūs papildu peļņu savā saimnieciskajā darbībā, jo zvejot tur, kur citiem ir liegts, vai arī to, ko citiem zvejot ir liegts. Tas viss tikai tāpēc, ka mākslīgi ticis konstruēts “tradicionālās piekrastes zvejas” institūts, nepamatoti to saistot ar latvisko dzīvesziņu. Savukārt, neatbilstība Satversmes 115.pantam pamatota ar to, ka nākotnē var tikt apdraudēti aizsargājamie zivju resursi, kurus līdz šim aizsargājuši stingri nozvejas un makšķerēšanas ierobežojumi. Turklāt apdraudēti var būt arī dabas rezervāti, jo MK ir dotas pārāk plašas pilnvaras. Saeimas deputātu pieteikums tiesā tika iesniegts 2025.gada 2.jūlijā un Satversmes tiesas 3.kolēģija pēc tā ierosināja Satversmes tiesas lietu Nr.2025-777-01.
5. 2026.gada 16.janvārī tika pasludināts Satversmes tiesas spriedums lietā Nr.2025-777-01. Tiesa lietu izsprieda sešu tiesnešu sastāvā (septītais tiesnesis uz lietas izskatīšanas uzsākšanas laiku 2025.gada 20.decembrī atradās darba nespējā) un ar tiesnešu balsojumu 3 pret 3 apstrīdētās normas tika atzītas par atbilstošām augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Spriedumā tika pamatots, ka piekrastes zvejnieki neatrodas salīdzināmā stāvoklī ar citiem rūpnieciskās zvejas subjektiem, kuriem ir nesalīdzināmi lielāki resursi un iespējas zvejot arī tālu ārpus piekrastes zonas. Turklāt zvejniecība tiešām pieder pie tradicionālajiem arodiem, ar kuriem izsenis nodarbojas Latvijā, tāpēc Saeima to pamatoti saistījusi ar latvisko dzīvesziņu. Pieteikuma iesniedzēji nav pamatojuši normu neatbilstību Satversmes 115.pantam, jo MK, izdodot noteikumus, būs jāņem vērā visas spēkā esošās augstāka juridiskā spēka tiesību normas, ne tikai lietā apstrīdētās normas. Tādējādi apdraudējums dabas resursiem un līdz ar to

neatbilstība Satversmes 115.pantam nav pašsaprotama, jo tā tiek tikai prezumēta kā nākotnē sagaidāma.

6. 2026.gada 2.februārī tika pieņemti MK noteikumi Nr.8888 “Par tradicionālās rūpnieciskās piekrastes zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību”. Noteikumi citastarp nosaka, ka zvejniekiem ir jāievēro sezonālie nārsta liegumi un reāllaika zvejas liegumi. Taču vienlaikus tie 6.punktā nosaka ierobežotu mencu zveju Baltijas jūrā un Rīgas līcī, proti, viens piekrastes zvejnieks gada laikā drīkst nozvejot līdz 100 kg mencu. Loms atbilstoši jāreģistrē. Noteikumu 10.punktā noteikts, ka tradicionālās zvejas kārtību Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā nosaka atbilstošās pašvaldības ar saistošajiem noteikumiem.

III

7. Dabas draugu biedrība “Rīta zvaigzne” 2026.gada 10.aprīlī Satversmes tiesā iesniedza konstitucionālo sūdzību par grozījumiem Zvejniecības likumā, to papildinot ar 1.panta 8.¹ punktu un 6.¹ pantu, [turpmāk – **grozījumi Zvejniecības likumā**] un neatbilstību Satversmes ievadam un 115.pantam un MK noteikumu Nr.8888 “Par tradicionālās rūpnieciskās piekrastes zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību” [turpmāk – **MK noteikumi**] neatbilstību Satversmes ievadam un 115.pantam un MK noteikumu neatbilstību likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 4.¹ pantam.
8. Konstitucionālajā sūdzībā pamatots, ka grozījumi Zvejniecības likumā neatbilst Satversmes 115.pantam, jo ar tiem tiek nepamatoti izveidots izņēmums no pastāvošās stabilās tiesiskās zivju resursu aizsardzības sistēmas, no jauna apdraudot ekoloģisko līdzsvaru Latvijas ūdeņos un tādejādi arī apdraudot nākamo paaudžu latviešu iespējas pieredzēt mūsu ūdeņos lucīšus, mencas, brētliņas un citas zivis.
9. Apstrīdētās normas apdraud valsts ilgtspēju, kas nostiprināta Satversmes ievadā kā pienākums rūpēties par “sabiedrības kopējo labumu, izturoties atbildīgi pret citiem, nākamām paaudzēm, vidi un dabu,” kas ir saistoša norma likumdevējam.
10. Saeimas lēmums ir prettiesisks, jo tā nav ievērojusi Eiropas Savienības prasības, kas noteiktas Kopējā zivsaimniecības politikā, proti, nevis nacionālā valsts, bet gan Eiropas Savienība katru gadu nosaka kopējo pieļaujamo nozveju (KPN) un kvotas katrai dalībvalstij.

11. Ja apstrīdēto normu izdevēji atsaucas uz Satversmes ievadā nostiprināto vērtību – latvisko dzīvesziņu, kas it kā ietver piekrastes zveju, tad arī dabas saglabāšana un ekoloģiskā daudzveidība ir daļa no latviskās dzīvesziņas, kas atrodama jau dainās:
- “Visiem labi, visiem labi,
manā tēva zemītē,
Zaķim labi cilpu mesti,
Rubeņami rubināt.”
- Līdz ar to var secināt, ka Satversmes ievadā ietvertā konstitucionālā vērtība “latviskā dzīvesziņa” pagērē strikti ievērot dabas aizsardzības prasības.
12. Turklāt atbilstoši Satversmes tiesas spriedumos nostiprinātām atziņām, visi būtiskie jautājumi, kuri skar personas pamattiesību ierobežojumus, Saeimai ir jāizlemj pašai. Tos nedrīkst deleģēt citai institūcijai, pat ne MK. Ar apstrīdēto Zvejniecības likuma 6.¹ pantu Saeima devusi nepamatoti plašu deleģējumu MK noteikt kārtību, kas pieļauj nesamērīgus, Saeimas pašas nevērtētus personas Satversmes 115.pantā noteikto pamattiesību ierobežojumus.
13. MK noteikumi ir tikuši izdoti *ultra vires*, jo tie pārsniedz Saeimas doto pilnvarojumu. Satversmes tiesas iepriekš izskatītajā lietā Nr.2025-777-01, kurā jau tika vērtēta apstrīdēto likuma normu atbilstība augstāka juridiskā spēka tiesību normām, Saeima skaidri pauda nostāju, ka MK noteikumi ir jāizdod, ievērojot spēkā esošās Latvijas un Eiropas Savienības tiesību normas, kas, apstrīdētajos MK noteikumos pieļaujot mencu nozveju, ir ticis pārkāpts.
14. Turklāt MK noteikumos *ultra vires* ir noteikts tālāks pārpilnvarojums pašvaldībām, lai noteiktu tradicionālās zvejas kārtību Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, kur vispār atbilstoši likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 4.¹ pantam nav pieļaujama saimnieciskā darbība.
15. Satversmes tiesas 2.kolēģija 2026.gada 8.maijā ierosināja lietu Nr.2026-777-0103 “Par Zvejniecības likuma 1.panta 8.¹ punkta un 6.¹ panta atbilstību Satversmes ievadam un 115.pantam, un MK noteikumu Nr.8888 “Par tradicionālās rūpnieciskās piekrastes zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību” atbilstību Satversmes 115.pantam un likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 4.¹ pantam.”

16. Apstrīdēto likuma normu izdevēja – Saeima – atbildes rakstā Satversmes tiesai norādīja vairākus argumentus un lūgumus.

Saeima lūdza Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību lietā Nr.2026-777-0103, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29.panta pirmās daļas 5.punktu, jo Satversmes tiesa lietā Nr.2025-777-01 jau ir vērtējusi apstrīdētās likuma normas un atzinusi tās par atbilstošām Satversmei, proti, lieta ir kļūdaini ierosināta par jau izspriestu prasījumu. Turklāt lieta ir izbeidzama arī tāpēc, ka tikusi iesniegta populārprasība, jo konstitucionālās sūdzības iesniedzējs ir biedrība, kura sūdzībā nav pamatojusi savu pamattiesību aizskārumu un ir nepamatoti atsaukusies nevis uz savām pamattiesībām, bet uz Latvijas nākamo paaudžu tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē, tāpēc konstitucionālā sūdzības iesniedzēja nav tiesīga iesniegt pieteikumu (Satversmes tiesas likums 20.panta piektās daļas 2.punkts).

Ja Satversmes tiesa tomēr nolemj turpināt tiesvedību, tad tai ir jāņem vērā, ka dainās ietvertā latviskā dzīvesziņa ietver arī dabas resursu prātīgu, samērīgu patēriņu, nevis pilnīgu atturēšanos no tā: “Jūriņ’ prasa smalku tīklu, laiviņ’ baltu zēģelīt’”. Ja latviešu tauta – zemnieku un zvejnieku tauta – nebūtu samērīgi patērējusi dabas bagātības, tad visdrīzāk tā nebūtu nodzīvojusi līdz XXI gadsimtam.

Saeima, pieņemot apstrīdētās likuma normas, ir vērtējusi Satversmē ietverto vērtību kolīziju un samērojusi ekonomiskās intereses ar vides un dabas aizsardzības interesēm, secinot, ka nākotnes vīzijas nedrīkst liegt šodien dzīvojošiem Latvijas iedzīvotājiem kaut reizi mūžā uzturā baudīt zivis, kuras ilgu laiku bija liegts nozvejot, un iegaumēt “Latvijas mencas garšu”. Nākamās paaudzes, kuru vajadzības un tiesiskās intereses šobrīd tiek definētas tikai hipotētiski, jo neesoši cilvēki nav tiesību subjekti, nedrīkst nepamatoti liegt izvēles tiesības šodien dzīvojošiem Latvijas iedzīvotājiem gan izvēlēties nodarbošanos – tradicionālo piekrastes zveju, gan izvēlēties, ko lietot uzturā.

Konstitucionālajā sūdzībā ir nepamatoti norādīts, ka Satversmes ievads ir saistošs likumdevējam. Tas kalpo tikai kā vērtīborientieris, atgādinot Saeimai par būtisko, taču nav tai juridiski saistošs un nevar apstrīdēt likuma normu atbilstību Satversmes ievadam.

Saeima ir brīva savā likumdošanas tiesībā, kas ietver tostarp brīvību deleģēt saistošu normu pieņemšanu MK. Tā kā parlamentārā republikā valdības sastāvs

atbilst vairākuma balsīm parlamentā, tad iznākums būs tāds pats, kā pieņemot šādas normas pašai Saeimai. MK to var veikt ātrāk un kompetentāk, jo labāk pārzina reālo situāciju tautsaimniecībā vispār un konkrētā nozarē. Līdz ar to nevar atzīt par pamatotu argumentu, ka Saeima nedrīkstēja deleģēt MK izdot kārtību tradicionālās piekrastes zvejas regulēšanai.

17. Apstrīdēto MK noteikumu izdevējs – Ministru kabinets – atbildes rakstā Satversmes tiesai norādīja vairākus argumentus un lūgumus.

MK piekrīt Saeimai, ka lieta ir izbeidzama, jo tā ir ierosināta par jau izspriestu prasījumu un konstitucionālās sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi savu pamattiesību aizskārumu.

Ja Satversmes tiesa nolemj tomēr turpināt tiesvedību, tad tai ir jāņem vērā, ka apstrīdētās MK noteikumu normas nav izdotas, pārkāpjot Saeimas deleģējumu, bet gan tieši ievērojot Saeimas gribu nostiprināt piekrastes zvejnieku ekonomisko stabilitāti, ļaujot viņiem ierobežotā apjomā nozvejojot iepriekš liegtos zivju resursus. Tas ir samērīgi, jo Latvijas valsts iepriekš nekādi nebija kompensējusi zvejniekiem noteiktos ierobežojumus, kas daudzus zvejniekus izputināja. Arī Satversmes tiesa savos spriedumos ir norādījusi, ka, nosakot ierobežojumus, kas personai rada zaudējumus, valstij ir pienākums to atlīdzināt. Šobrīd valstij trūkst materiālo resursu, lai atlīdzinātu nozvejas ierobežojumus naudā, tāpēc zvejniekiem piešķirtas šīs ekskluzīvās tiesības.

Satversmes tiesai nav jāvērtē apstrīdēto noteikumu normu atbilstība Eiropas Savienības tiesību normām, jo konstitucionālajā sūdzībā tas nav apstrīdēts.

MK ir noteicis tiesības tradicionālās zvejas kārtību Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā regulēt ar atbilstošās pašvaldības saistošajiem noteikumiem. Tas nav ārpus likumdevēja MK dotā pilnvarojuma, jo pašvaldības, pēc valsts struktūras, pieder pie valsts aparāta un ir padotas MK, konkrētāk Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijai, tātad atrodas MK kontrolē, turklāt pašvaldība vēl labāk nekā valdība vai ministrija apzinās vietējās vajadzības un reālo situāciju. Tāpēc, ievērojot lietderības apsvērumus, MK pamatoti ir deleģējis tradicionālās zvejas kārtību Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā regulēt ar atbilstošās pašvaldības saistošajiem noteikumiem.

MK noteikumi nepārkāpj likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 4.¹ pantu, jo šis likums ir uzskatāms par vispārējo regulējumu, turpretī pēc grozījumiem pieņemtās MK noteikumu normas ir speciālais regulējums.

V

Ieteicamie avoti:

1. Čepāne I. Preambula kā Latvijas valstiskuma nostiprināšanas priekšnoteikums. Jurista Vārds, 22. Oktobris 2013, NR. 43 (794)
2. Čepāne I. Tiesību uz īpašumu un labvēlīgu vidi līdzsvara meklējumi Satversmes tiesas praksē. Jurista Vārds, 22. Novembris 2011, NR. 47 (694)
3. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. I nodaļa. Vispārējie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014.
4. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. V nodaļa. Likumdošana. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019.
5. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011.
6. Neimanis J. Satversmes tiesas procesa tiesības. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019.
7. Osipova S. The Borders” of the Legislator’s Freedom in the Legislation. Speech at the FONTES conference in Poland. Published: 22.09.2018. Available: <https://www.satversmestiesa.lv/en/speech-vice-president-sanita-osipova-constitutional-court-sanita-osipova-fontes-conference-poland>
8. Pleps J., Pastars E., Plakane I. Konstitucionālās tiesības. Trešais izdevums ar D. Īvāna priekšvārdu. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2021.
9. Publiskās tiesības. Ievads. Inetas Ziemeles un Sanitas Osipovas zinātniskā redakcijā. Rīga: TNA, 2024.
10. Soņeca V. Ministru kabinets rīkojies ultra vires. Jurista Vārds, 30. Novembris 2021, NR. 48 (1210)

11. Statkus S., Stupins A. Ultra vires pieņemtas tiesību normas spēks laikā Satversmes tiesas praksē. Jurista Vārds, 6. Decembris 2016, NR. 49 (952)
12. Šuspāns A. Konstitucionālās vērtības un tiesību normas Satversmes ievadā. 25. Jūlijs 2023, NR. 30 (1296)
13. Ziemeļe I. Eiropas Savienības tiesību konstitucionalitātes kontrole Latvijā. Jurista Vārds, 07.07.2020., Nr. 27 (1137)
14. Satversmes tiesas 1998. gada 10. jūnija spriedums lietā Nr. 04-03 (98)
15. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra spriedums lietā Nr. 2001-06-03
16. Satversmes tiesas 2003. gada 14. februāra spriedums lietā Nr. 2002-14-04
17. Satversmes tiesas 2005. gada 21. novembra spriedums lietā Nr. 2005-03-0306
18. Satversmes tiesas 2006. gada 15. jūnija spriedums lietā Nr. 2005-13-0106
19. Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra spriedums lietā Nr. 2017-10-01
20. Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija spriedums lietā Nr. 2017-28-0306
21. Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija spriedums lietā Nr. 2017-32-05
22. Satversmes tiesas 2019. gada 4. jūnija lēmums par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai lietā Nr. 2018-18-01
23. Satversmes tiesas 2019. gada 5. marta spriedums lietā Nr. 2018-08-03.
24. Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra spriedums lietā Nr. 2020-14-01
25. Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra spriedums lietā Nr. 2019-37-0103
26. Satversmes tiesas 2021. gada 4. jūnija spriedums lietā Nr. 2020-39-02
27. Satversmes tiesas 2025. gada 13. novembra spriedums lietā Nr. 2024-26-03

28. Spriedumu uzskaitījums nav izsmēlošs, nepieciešamo var meklēt
tostarp Satversmes tiesas Judikatūras datubāzē:

<https://www.satversmestiesa.lv/lv/judikaturas-datubaze>